

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : B.08.0.ÖRG.0.20.02.02/1324
Konu : Okullarda Şiddetin Önlenmesi

24/03/2006

GENELGE NO: 2006/26

- İlgi : a) 18.10.1995 tarih ve 2701 sayılı 1995/81 No'lu Genelge,
b) 10.11.2003 tarih ve 3164 sayılı 2003/91 No'lu Genelge,
c) 14.10.2005 tarih ve 4344 sayılı 2005/95 No'lu Genelge,
d) 14.03.2006 tarih ve 3164 sayılı 2006/22 No'lu Genelge.

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri eğitimde; bireyler arası farkları gözeterek öğrencilerin; kişisel sorunlarını çözebilmelerine, karşılaştıkları güç durumlarla mücadele edebilmelerine, karar verme becerileri geliştirmelerine, derslerde edinilen yaşantıları ile hayattaki amaçları arasında ilişki kurabilmelerine, kendi niteliklerine uygun program, bölüm ve alanlara yönelmelerine, giderek daha da karmaşık hâle gelen toplum yaşamında, sayıları sürekli artan meslekleri tanımalarına, toplumda kendilerine açık fırsatları görebilmelerine, bunları değerlendirebilmelerine, planlı ve sistemli hareket edebilmelerine yardım eder.

Bu hizmetlerin yürütülmesinde eğitim-öğretim sistemimiz içinde görev alanların sorumluluklarını yerine getirmesi, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında sorunlara **erken müdahale ve özellikle problemin oluşmadan önlenmesine yönelik gelişimsel- önleyici yaklaşım esas alınmalıdır.**

Son günlerde Bakanlığımıza intikal eden bilgilerden, görsel ve yazılı medyada yer alan haberlerden **özellikle okullarımızda şiddet, saldırganlık, zorbalık gibi olayların arttığı anlaşılmaktadır.** Öğrencilerin güven ortamı içinde eğitim kurumlarına devam edebilmelerini sağlamak ve eğitim sisteminden istenilen başarıyı elde edebilmek amacıyla koruyucu ve önleyici çalışmaların önemi artmaktadır.

Bakanlığımızda; eğitim-öğretim daireleri ve ilgili destek birimlerinin katılımıyla sekreteryaya hizmetleri, Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmek üzere **bir üst kurul oluşturulacaktır.** Kurul her yıl temmuz ayında toplanarak; Bakanlık merkez birimleri arasında eş güdümü ve merkezî eylem planını hazırlayacaktır. Kamu, özel kurum ve kuruluşlar, görsel ve yazılı medya ile iş birliği ve eşgüdümü sağlayacak, çalışmalarda kullanılacak dokümantasyonu hazırlayarak dağıtımını sağlayacak, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin web tabanlı analiz çalışmalarını planlayacak, personel için gerekli hizmetiçi eğitim faaliyetlerini düzenleyecek, yapılan çalışmaları değerlendirip izleyerek sonuçlarını ilgili kurum ve kuruluşlara ulaştıracaktır.

Merkezî düzeyde yapılacak bu çalışmalar doğrultusunda; okulda şiddet, saldırganlık, zorbalık ve diğer risk faktörlerini önleme ve müdahale hizmetleriyle ilgili aşağıda belirtilen görev ve sorumluluklar Valiliğinizce koordinasyonu sağlanarak yerine getirilecektir.

A. İl Millî Eğitim Müdürlüğü

- 1) İl Millî Eğitim Müdürünün başkanlığında;
 - a) Millî Eğitim Müdürlüğünün ilgili müdür yardımcıları ve şube müdürleri,
 - b) İlköğretim Müfettişleri Kurulu Başkanı,
 - c) Rehberlik ve araştırma merkezi/merkezlerini temsilen bir müdür ve bir rehber öğretmen/psikolojik danışman,
 - d) Okulöncesi, ilköğretim, genel ve mesleki-teknik ortaöğretim, çıraklık ve yaygın eğitim okul/kurumlarını temsilen birer okul/kurum müdürü ve birer rehber öğretmen/psikolojik danışmanın katılımıyla il yürütme kurulu oluşturacaktır.
- 2) Kurul her yıl şubat ve haziran aylarında ve gerek duyulduğunda toplanarak çalışmaları izleyerek değerlendirecek ve devamındaki çalışmalar için gerekli tedbirler karara bağlanacaktır.
- 3) Kurul kararları ve bu doğrultuda yapılacak çalışmalarla ilgili işlemler il millî eğitim müdürlüklerinin özel eğitim ve rehberlik şube müdürlüklerince yürütülecektir.
- 4) Yerel düzeyde eylem planları hazırlanarak dağıtımı yapılacaktır.
- 5) Rehberlik ve araştırma merkezleri ile okul/kurumlarda kurulacak ekiplerin görev ve sorumlulukları belirlenecektir.
- 6) İldeki risk faktörleri belirlenecek ve öncelikli risk faktörlerine ve/veya etkilerine yönelik gerekli tedbirler eylem planında karara bağlanacaktır.
- 7) Eylem planını geliştirme ve uygulamada, il içinde ilgili kurum ve kuruluşlar arasında gerekli iş birliği ve koordinasyon sağlanacaktır.
- 8) Öğrencileri risklerden koruma, önleme ve müdahale için gerekli rehberlik hizmetlerine ilişkin mahalli hizmet içi eğitim etkinliklerinin düzenlenmesine öncelik verilecek ve sürekliliği sağlanacaktır.
- 9) İlgi (a) Genelge ile illerde kurulmuş bulunan “İl Eğitim ve Gençlik Komisyonu”nun çalışmalarını daha aktif olarak sürdürebilmesi için gereken tedbirler alınacaktır.
- 10) Yapılacak çalışmalarda; sağlık, sosyal hizmet, emniyet, üniversite, sivil toplum kuruluşları, eğitim sendikaları gibi birim, kurum ve kuruluşların destekleri sağlanacaktır.
- 11) Yapılacak olan çalışmalarda araç-gereç, ulaşım ve bütçe ile eğitim ekiplerine personel desteği sağlanacak ve yapılan çalışmalar titizlikle izlenecektir.
- 12) “Temel Önleme Formatörlük Eğitimi” ile psikososyal koruma, önleme ve müdahale kapsamında daha önce yetiştirilen formatör rehber öğretmen/psikolojik danışmanların, bu eğitimleri almayan psikolojik danışmanların yetiştirilmeleri için yapılacak çalışmalarda etkin olarak görevlendirilmeleri sağlanacaktır.
- 13) Çalışmalarla ilgili kamuoyunun bilgilendirilmesi ve katkıları sağlanacaktır.
- 14) Rehber öğretmeni/psikolojik danışmanı olmayan okul/kurumlar il eylem planında dikkate alınacak ve ilgi (c) Genelge esasları doğrultusunda oluşturulacak ekipler aracılığıyla hizmetin ulaşması sağlanacaktır.
- 15) İl Eylem planı ve uygulama durumlarını sorun ve önerileri ile birlikte haziran ayının son haftasında, Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yazılı olarak ve elektronik ortamda orgm@meb.gov.tr adresine gönderilmesi sağlanacaktır.

B) Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü

İl Eylem Planları ve kararları doğrultusunda;

1) Çalışma ekibini oluşturacaktır. Çalışmaların aksamaması için, ihtiyaç duyulan personeli Millî Eğitim Müdürlüğüne bildirecektir.

2) Hazırlanan “Hayata Sahip Çıkmak, Zorlu Yaşam Şartları ve Etkileri, Psikososyal Koruma, Önleme ve Müdahale Programları” ile “Temel Önleme Programları”nın yürütülmesinde öğretmenleri destekleyecektir.

3) Çalışma bölgesinde rehber öğretmeni/psikolojik danışmanı olmayan okul/kurumlara verilecek eğitim çalışmalarının ekipler aracılığıyla ulaşmasını sağlayacaktır.

4) İl Yürütme Kurulunun konu ile ilgili çalışmalarına katılacak, kurul kararlarıyla ilgili sorumluluklarını yerine getirecektir.

5) Öğrencilerin gerektiğinde ilgili sağlık ve sosyal hizmet kurumlarına yönlendirilmesi ve koruma kararının alınması amacıyla ilgili birimlerle iş birliği yapacaktır.

6) Meslektaş desteği sağlamak amacıyla psikolojik danışmanlar arasında toplantılar düzenleyecektir.

C) Okul/Kurum Müdürlüğü

İl Yürütme Kurul kararları doğrultusunda;

1) Okul/kurum çalışma ekibini oluşturarak, çalışmaların aksamaması için ihtiyaç duyulan personeli Millî Eğitim Müdürlüğüne bildirecektir.

2) Okul/kurum çalışma ekibinin eylem planını hazırlamasını sağlayacaktır.

3) Okul/kurum personelinin konuyla ilgili görev ve sorumluluklarını tanımlayacak ve duyuracaktır.

4) Okul/kurum rehberlik ve psikolojik danışma servisi, şube, branş ve zümre öğretmenleri, yönetim, öğrenci temsilciliği ve okul-aile birliği arasında, eylem planı geliştirme ve uygulamada gerekli koordinasyonu sağlayacaktır.

5) Okul/kurumunda uygulanacak olan eylem planını İl Millî Eğitim Müdürlüğüne gönderecektir.

6) İl Millî Eğitim Müdürlüğünün eş güdümünde sağlık, sosyal hizmet, emniyet, üniversite, sivil toplum kuruluşları, eğitim sendikaları gibi birim, kurum ve kuruluşların destekleri sağlanacaktır.

7) Okul/kurumda ve dışında güvenliği sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alacaktır.

8) İl eylem planları çerçevesinde okul rehberlik ve psikolojik danışma servisi/rehberlik ve araştırma merkezleri ile koordineli olarak okul/kurumunda programların yürütülmesinde uygun ortamların sağlanması, personelin görevlendirilmesi, toplantıların düzenlenmesi hususlarında her türlü kolaylığı sağlayacaktır.

9) Şiddet, saldırganlık ve zorbalık oluşmasına neden olabilecek risk faktörlerini okuldaki akran ilişkileri ve çevre özelliklerini dikkate alarak belirlemeye çalışacak ve bu faktörleri ve/veya etkilerini en aza indirecek tedbirleri alacaktır. Bu kapsamda;

a) Okul/kurumunda, rehberlik ve psikolojik danışma servisi ve/veya rehberlik araştırma merkezinin desteği ile şiddet, zorbalık, saldırganlık ve diğer risklere karşı, öğrencilerin yaşam becerileri ve başa çıkma becerileri kazanmalarını sağlayacak temel önleme programlarının EK 3’deki temel çerçeveye göre geliştirilip uygulanmasını sağlayacaktır.

b) Okul/kurumunda şiddet, zorbalık ve saldırganlık içeren davranışların öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci, okul-aile, aile-öğrenci arasında kabul edilmeyeceğini kesin ve temel bir anlayış olarak koyacak ve uygulanmasını sağlayacaktır.

c) Yöneticilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin şiddet, saldırganlık, zorbalıkla ilgili bilgilendirilmesini ve temel önleme, zorlu yaşam şartlarına yaklaşım, stratejiler ve yönlendirme konularında görüş birliği oluşmasını sağlayacaktır.

d) Eğitim ekiplerinin desteğiyle okul/kurumlarında görevli öğretmenler için bilgilendirme toplantıları düzenleyecektir.

e) Eğitim ekiplerinin desteğiyle öğretmenlere, öğrencilere ve ailelere risk faktörleri, İnternet, medya, sosyal, kişisel kaynaklı şiddet eğilimleri, nedenleri ve başatme konularında bilgilendirme toplantıları düzenleyecektir.

f) Şiddet, zorbalık ve saldırganlığın sıklıkla ortaya çıktığı; pansiyon, okul/kurum bahçesi, kantin, atölye, laboratuvar, yemekhane, tuvaletler, okul/kurumun eklentileri, okul servis araçlarının bekleme yerlerinde ve yöneticilerin bulunmadığı diğer birimlerde kontrol sağlanacaktır.

g) Öğrencilerin birbirlerine isim taktıklarını, kendi aralarında gruplaşıp bazılarını dışladıklarını, birbirlerine kırıcı davrandıklarını, fiziksel olarak incittiklerini, aileden ve sosyal unsurlardan dolayı olumsuz yaşantılarını tespit ettiğinde, ya da sorunu fark ettiğinde, gecikmeden psikososyal ve eğitsel destek almalarını sağlayacaktır.

h) Şiddete maruz kalan ve/veya şiddet uygulayan öğrenci, aile ve okul personelinin psikososyal koruma, önleme ve müdahale hizmetlerini almaları için en kısa sürede yönlendirilmelerini sağlayacaktır.

i) Okul-aile iş birliğini güçlendirerek ebeveynlerin desteğini ve olumlu baş etme becerileri kazanmaları için gerekli tedbirleri alacaktır.

j) Toplam kalite yönetimi kapsamında okul/kurum gelişim ekipleri ile demokrasi eğitimi ve okul meclisleri çalışmalarında risk faktörlerinin de dikkate alınmasını sağlayacaktır.

10) Öğretmenler, öğrenciler ve ailelerin psikososyal olarak gelişimlerine yönelik hazırlanan rehberlik ve temel önleme programları, diğer rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri, sosyal etkinlikler, spor ve serbest zaman etkinliklerini bütünleştirerek okulunda olumlu psikolojik ortam oluşturulmasını sağlayacaktır.

11) Okul/kurum içinde eylem planı kapsamında yapılan çalışmaları değerlendirerek uygulamada karşılaşılan sorunlar ve önerileriyle mayıs ayının son haftasında İl/İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne gönderecektir.

D) Rehber Öğretmen / Psikolojik Danışman

1)Eylem planları çerçevesinde rehberlik ve temel önleme programlarını okulda uygulayacak veya uygulanmasında öğretmenlere destek verecek, yönetici, öğretmen ve ailelere yönelik olarak eğitim seminerleri düzenleyerek, bu kapsamda yapılan çalışmaların gerek planlanmasına gerekse de uygulanmasına katılacaktır.

2)Çalışmaların verimli bir şekilde yürütülmesinde okul/kurum rehberlik ve psikolojik danışma servisleri ve rehberlik ve araştırma merkezleri ile koordineli olarak çalışacaktır.

3)Çalışma programları dahilinde ve gerektiğinde sınıf uygulamalarında öğretmenlerle iş birliği yaparak, gereken süpervizyon desteğini sağlayacaktır.

4)Şiddet, saldırganlık ve zorbalığa maruz kalan ve/veya şiddet uygulayan öğrencilere psikososyal müdahale hizmeti vererek, gerektiğinde ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirilmesini sağlayacaktır.

5)Meslektaş desteği sağlamak amacıyla düzenlenecek olan toplantılara katılacaktır.

6)Katıldığı çalışmaların raporlaştırılmasında etkin rol alarak, üyesi olduğu ekibe gerekli desteği sağlayacaktır.

E) Öğretmenler

1)Okul/kurum eylem planının oluşturulmasında, uygulanmasında ve raporlaştırılmasında etkin rol alarak okul ekibine gerekli desteği sağlayacaktır.

2) Okul/kurum eylem planları çerçevesinde okul rehberlik ve psikolojik danışma servisi/rehberlik ve araştırma merkezleri ile koordineli olarak okul/kurumunda yürütülecek programlarda görev alarak, sorumluluklarını etkin bir şekilde yerine getirecektir.

3) Okul ve sınıf içinde şiddet, saldırganlık ve zorbalık oluşmasına neden olabilecek risk faktörleriyle ilgili çalışmalarda okul/kurum ekibine yardımcı olacaktır.

4) Sınıfında şiddet, saldırganlık ve zorbalık içeren davranışların öğretmen- öğrenci, öğrenci-öğrenci, okul-aile, aile-öğrenci arasında kabul edilmeyeceğini kesin ve temel bir anlayış olarak koyarak uygulanmasını sağlayacaktır.

5) Öğrencilerinin birbirlerine isim taktıklarını, kendi aralarında gruplaşıp bazılarını dışladıklarını, birbirlerine kırıcı davrandıklarını ya da sözel-fiziksel olarak incittiklerini vb. sorunları tespit ettiğinde, gerekli eğitsel tedbirleri alarak psikososyal destek hizmeti almalarını sağlayacaktır.

6) Şiddete maruz kalan ve/veya şiddet uygulayan öğrenci ve ailesinin en kısa sürede psikososyal koruma, önleme ve müdahale hizmetlerini almaları için yönlendirecektir.

7) Ailelerle iş birliğini güçlendirerek çalışmalarda desteğini alacak ve olumlu baş etme becerileri kazanmalarını sağlayacaktır.

8) Öğrencilerin ve ailelerin psikososyal olarak gelişimlerine yönelik hazırlanan programlar, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri, sosyal etkinlikler, spor, müzik, çeşitli sanatsal etkinlikler, serbest zaman etkinlikleri, demokrasi eğitimi ve okul meclisleri ile okul gelişim çalışmalarını bütünleştirerek sınıfında olumlu psikolojik ortam oluşturulmasını sağlayacaktır.

Okul/Kurumlarımızda eğitim-öğretimin güven ortamı içinde başarılı olarak yürütülebilmesi için belirlenen görev ve sorumlulukların yerine titizlikle getirilmesi hususunda gereğini önemle rica ederim.

Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK
Millî Eğitim Bakanı